

LỜI TÒA SOẠN

Nguyễn Phúc Miên Thẩm (1819-1870) là hoàng tử thứ 10 của vua Minh Mạng, nên còn được gọi là ông Hoàng Mười, tự Trọng Uyên và Thận Minh, hiệu Thương Sơn, biệt hiệu Bạch Hào Tử. Năm 1839, ông được phong tước Tùng quốc công, năm 1854 gia phong Tùng Thiện công, năm 1878 truy tặng Tùng Thiện quận vương, đến năm 1924 được truy phong Tùng Thiện Vương. Trong số các ông hoàng thi sĩ thời Nguyễn, Tùng Thiện Vương là một trong những khuôn mặt nổi tiếng văn tài lỗi lạc, được người đương thời xưng tụng, cả về tài năng lẫn phẩm cách.

Trong sự nghiệp trước tác khá đồ sộ của Thương Sơn Miên Thẩm, có một tác phẩm độc đáo là *Thương Sơn thi thoại*. Nét độc đáo trước tiên là về thể tài. Thi thoại là một thể tài lý luận phê bình thơ ca vốn hiếm hoi trong nền văn học cổ nước ta, và *Thương Sơn thi thoại* là tác phẩm thi thoại duy nhất thuộc văn học trung đại Việt Nam hiện còn. Nội dung chính của *Thương Sơn thi thoại* là ghi chép các ý kiến nhận xét, phê bình, đánh giá của Miên Thẩm về thơ ca, từ khúc... của nhiều tác giả Việt Nam lẫn Trung Quốc, đặc biệt là những vấn đề mang tính lý luận thi học. *Thương Sơn thi thoại* vì thế là một tác phẩm không thể thiếu khi nghiên cứu nền văn học trung đại Việt Nam. Nhận xét về giá trị của *Thương Sơn thi thoại*, các học giả Trung Quốc đã đánh giá tác phẩm này là “thành quả lớn của thi học cổ Việt Nam”.

Giá trị là vậy nhưng số phận của *Thương Sơn thi thoại* lại khá hẩm hiu. Vì một lý do nào đó chưa rõ (có thể là do bản thảo còn dang dở) mà *Thương Sơn thi thoại* chỉ được lưu truyền dưới hình thức chép tay trong thư viện của gia đình Cao Xuân Dục, rồi được đưa về lưu trữ tại Viện Nghiên cứu Hán Nôm, và cho đến nay chúng ta vẫn chưa có một bản dịch đầy đủ, công bố rộng rãi để khai thác trọn vẹn các giá trị của tác phẩm độc đáo này. Trong khi ấy, *Thương Sơn thi thoại* đã được nghiên cứu và phổ biến ở nước ngoài.

Nhân kỷ niệm 145 năm ngày mất của Tùng Thiện Vương Miên Thẩm (1870-2015), tạp chí *Nghiên cứu và Phát triển* xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc bản dịch toàn văn tác phẩm *Thương Sơn thi thoại* do Tiến sĩ Nguyễn Thanh Tùng dịch và chú giải, nhà nghiên cứu Hán Nôm Trần Đại Vinh hiệu đính (kèm theo phần nguyên tác chụp lại từ bản lưu trữ của Viện Nghiên cứu Hán Nôm, ký hiệu VHv.105). Đây đồng thời cũng là công trình mở đầu cho các chuyên đề tư liệu văn học cổ Việt Nam (bên cạnh các chuyên đề sử liệu Việt Nam) của tạp chí *Nghiên cứu và Phát triển* nhằm phục vụ cho việc tìm hiểu, nghiên cứu lịch sử-văn hóa nước nhà. Do khả năng có hạn, chúng tôi rất mong được bạn đọc góp ý, bổ khuyết các sai sót để các công trình xuất bản tiếp theo được hoàn thiện hơn.

Tạp chí Nghiên cứu và Phát triển